

І сутому
нагайтесь,
и свого не
цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редкація і Адміністрація
"Свобода", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07304
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-1125
УНІОСОЗУ: (201) 451-2200
(201) 451-2200
(201) 451-2200

РІК LXXXI Ч. 131

TWO SECTIONS (SECTION I)

ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК

СУБОТА, 13-го ЛИПНЯ (JULY) 1974

No. 131

VOL. LXXXI

ВІДКРИВАЮТЬСЯ НОВІ ПЕРЕСЕЛЕНЦІ МОЖЛИВОСТІ ДО КАНАДИ

Торонто. (Пресова Служба КУК — Онтаріо). — Краще майбутнє чекає багатьох в Канаді, зокрема тих, які тепер у бідних країнах світу. Всім знайомий цей факт, але канадські українці щойно нещодавно взяли на себе зобов'язання допомогати своїм братам переїхати до Канади.

Іміграційна Служба України Канада була створена перед другим Світовим Конгресом Вільних Українців і сьогодні діє у співпраці з підтримкою Екзекутиви СКВУ, Провінційної Ради КУК — Онтаріо й Торонтського відділу КУК та Української Суспільної Служби. Іміграційна Служба почала свою роботу пораджуванням у справах пов'язаних із іміграцією українців до Канади та робить старання бути спроможними давати фінансову допомогу імігрантам.

Вогдан Микитюк, який очолює Іміграційну Службу, сказав, що потрібно стимулювати іміграцію українців до Північної Америки, зокрема до Канади. "Канадська статистика доводить, що майже нема допливу українських імігрантів до Канади. Це має негативний вплив на нашу економіку в Канаді, зокрема коли асиміляція поширюється зі швидкістю 30 відсотків річно.

"Нашою цілю є допомогти українцям, які знаходяться в тяжкому економічному положенні в різних частинах світу, і де нема виглядів, що це положення покращає. В додатку, таким українцям треба допомогти зберегти свою культуру. В Канаді тепер відносно ліпше наставлення до свободи розвитку

української культури ніж, наприклад, в багатьох південно-американських чи східноєвропейських країнах."

Під цю пору ІСУК розпочала розглядати можливість урядової допомоги в цій справі, але вважає, що більшість фондів доведеться зібрати серед української громади. І. Микитюк сказав, що "нам потрібно зібрати гроші, щоб ми були спроможні давати безпроцентні позички імігрантам."

Згідно із сучасними канадськими законами, імігранти можуть кількома способами прибути до Канади: через заповнення в деяких професій, зокрема фермерській, через старання родини в Канаді, яка спонсорує імігранта; або у випадках виняткових випадків через старання громади, яка стягнула б цілу групу людей.

Справа української іміграції до Канади вимагає тісної співпраці багатьох наших організацій та уряду. П. Микитюк оптимістично ставиться до цієї справи: "...зокрема в Польщі, в Китаю, в Югославії та в Південній Америці нам треба поширити вістки, щоб ми могли допомогти, бо в тих країнах українці найбільше скористали б з такої допомоги. Наприклад, українці в Бразилії часто зверталися за нашою допомогою в цих справах."

ІСУК прохас всіх рхочих допомогти в цій важливій роботі, ці тих, котрі потребують допомоги, зверталися до бюро Української Суспільної Служби при 2445 Блор Стріт Вест в Торонті. (2445 Bloor St. West, Toronto, Ontario, tel. 763-4952 і 763-6641).

Повінь на Буковині спричинила значні шкоди

Чернівці. — Згідно з кореспонденцією у "Радянській Україні" з 3 липня, на Буковині почалися 29 червня великі дощі, які тривали півтори доби. Рівень річки Прут піднявся за цей час майже на 5,5 метра і води заліяли поля і села. Найбільше потерпіли райони Новоселицький і Сторожинецький. Вишшли з берегів величезні притоки Черемоша, Глябичок і Теплиця, заливаючи місто Вапняки Вишньовського району. На окремих вулицях, як інформували

та, "вода досягала майже вікон будинків". З затоплених місцевостей треба було вивозити людей і в цьому брали участь військові частини Чернівецького гарнізону. Жерта в людей не було, бо населення було попереджене про загрозу. Повінь пішла на спад, але, як пише газета, "рядку господарств області заподіяно збитків, подекуди було зруйновано ліній зв'язку та електропередач. На ці роботи направлені спеціальні загони, які відновлюють нормальний зв'язок і енергопостачання".

У Мюнхені вбито сербського антикомуністичного журналіста

Мюнхен. — Газета "Дейлі Нюз" з 12 липня опублікувала власну кореспонденцію з баварської столиці, інформуючи, що там німецька поліція ствердила вбивство 70-літнього сербського антикомуністичного журналіста Я-

кова Лютіча, видавця сербського часопису "Іскра". Лютіча знайдено задушено у його ж помешканні. Як відомо, у Мюнхені вже раніше траплялися вбивства антикомуністичних діячів, головню з Хорватії.

Людмила Волянська — новий член редакції "Свободи"

Джерзі Сіті. — Під час першого наради новообраного Головного Бюро з екзитивного Комітету УНІОСОЗУ минулої середи, 10-го липня, ред. А. Драган поінформував, що з днем 1-го липня на працю в редакції "Свободи" постулила ред. Людмила Волянська.

Ред. Людмила Волянська

Пані Волянська, родом з Києва, почала свою журналістичну кар'єру у вів "Радянська Школа" в Києві, працюючи там коректором. Опинившись на скитальщині в Західній Європі під час Другої світової війни співпрацювала в різних українських видавництвах, як літературний співробітник. До Америки приїхала в 1950-му році разом зі своїм чоловіком-д-ром Олегом та родиною,

продовжуючи свою принагідну співпрацю та публікуючи свої статті й есеї під своїм літературним псевдонімом в різних виданнях. Її головною відповідальністю в редакції "Свободи" є мовна редакція і коректа статтейних матеріалів.

Юридична Комісія оприлюднила документи із Вотергейтського слідства

Вашингтон. — Юридична комісія Палати Репрезентатів, яка розглядає можливість формального обвинувачення президента Ніксона, у четвер, 11-го липня, оприлюднила понад 4,000 сторінок доказів, які стосуються Вотергейтського афери. Комісія, незалежно від оприлюднення цих документів, оприлюднила ще й інші докази, зв'язані з іншими злочинами, "проступками" Президента. Оприлюднені в четвер документи, які також і ті, які будуть оприлюднені пізніше, є власне документація на базі якої Конгрес рішати має чи достатні підстави на обвинувачення ("імпічмент") президента Ніксона. Такого повного оприлюднення всіх відповідних документів вже довгий час вимагав Білий Дім. Хоча багато із оприлюднених в четвер доказів були опубліковані вже раніше, то тепер ці документи упорядковані згідно з хронологічним порядком і згідно з тематикою. Докази охоплюють 8 великих книг.

Разом із цими доказами, зібраними персоналом Юридичної комісії, оприлюднено також відповідь Білого Дому, підготовану до великої міри адвокатом Джеймсом Сент Клером. Ця відповідь, яка складається з 242-ох сторінок машинопису, головну увагу звертає на заперечення тверджень деяких свідків, що Президент нібито по-

джувався на виплачування великих сум вломникам до головної квартири Демократичної партії, щоб забезпечити їхню мовчанку. Білий Дім твердить, що гроші були призначені на покриття коштів адвокатів, покриття коштів прожитку тощо, а не на те, щоб купити мовчанку вломників. У своїй відповіді на докази персоналу Юридичної комісії адвокат Сент Клер також це раз твердить, що президент Ніксон аж до 21-го березня 1973-го року нічого не знав про спробу затаїти Вотергейтську аферу та що після того, як довідався про ці спроби від Джона Діна, поробив всі можливі заходи, щоб винувати особи були притягнені до відповідальності. Між іншим, що самого дня, коли Юридична комісія оприлюднила понад 4,000 сторінок доказів і відповідь Білого Дому, Джон Діна свідчив перед цією комісією. Він знову повторив своє попереднє твердження, що думає, що президент Ніксон вже в вересні 1972-го р. знав про спробу затаїти Вотергейт, а не щойно в березні 1973-го. Адвокат Джеймс Сент Клер, перепитуючи Діну, старався доказати, що він не є достовірним свідком, бо в минулому кілька разів заперечував свої попередні заяви. Члени Юридичної комісії були поділені в своїх поглядах відносно свідчення Діна минулого четверга.

Президент Ніксон відбув нараду з провідними бізнесменами

Вашингтон. — У четвер, 11-го липня, президент Ніксон і 7 економічних радників Білого Дому відбули приватну нараду з 25-ма провідними американськими бізнесменами та економістами, під час якої обговорено теперішній стан економіки ЗСА та накреслено можливі методи поборювання інфляції. Згідно з інформаціями, переданими пресі деякими учасниками цих нарад, Президент повторив, що у фінансовому році 1976, який починається 1-го липня 1975-го р. його уряд старатиметься збалансувати державний бюджет, як також заявив, що цього року не буде жадних змін у федеральних

податках. Президент також натякнув, що у боротьбі з інфляцією Уряд не зможе застосувати всіх потрібних заходів, бо контрольований демократичний Конгрес може не погодитися на такі заходи. Хоча президент Ніксон під час цієї наради кілька разів згадував слово, то справді більшість часу зайняли розмови самих бізнесменів і економістів. Вони представили Президентові свої погляди на різні економічні проблеми, заторкаючи особливу податкову справу. Після цієї наради більшість із бізнесменів заявили, що переконані, що економіка ЗСА стоїть на сильній базі та що плани Уряду щодо поборювання інфляції є правильні.

Появилася друком "Історія міст і сіл Української ССР"

Київ. — Розпочата в 1962 р. праця над виданням "Історії міст і сіл Української ССР" закінчилася і нещодавно книжка появилася друком — пише А. Шевелєв, член-кореспондент АН УССР в "Літературній Україні", статтю якого передрукувала й інша українська підсоветська преса.

До участі в праці над виданням були залучені вчителі, викладачі університетів і технікумів, працівники архівів і бібліотек, журналісти та інші. В роботі, як каже Шевелєв, взяла участь біля 100.000 чоловік. Загальне керівництво над виданням було в руках Головної редакції, до складу якої входили провідні фахівці різних суспільних наук. В областях і районах діяли філії цієї редакції, що допомагала авторам і красна-

вам у їхній роботі. З 1966 р. науково-методичне керівництво над багатотомним виданням перебував на себе Інститут Історії АН УССР, в якому було створено окремий відділ історії міст і сіл, а до складу якого, крім науковців-істориків ввійшли фахівці-археологи, літературознавці і журналісти. Виданням праці займалася Головна редакція "Української Радянської Енциклопедії". Багатотомна "Історія міст і сіл Радянської ССР" — каже А. Шевелєв — є першим у советській історіографії капітальним дослідженням історії міст і сіл у масштабах цілої республіки, побудованим значною мірою на нових джерельних матеріалах. В кожному томі вміщено від 250 до 450 різноманітних ілюстрацій, а загалом їх в праці є 9.116, а також 620 карт і картосхем.

Нові знахідки археологів України

Київ. — Українська підсоветська преса інформувала про археологів Харківського університету, які ведуть розкопки вже кілька років під керівництвом проф. Б. Ширака біля близького до Горамища на Полтавщині, знайшли нові знахідки, які підтверджують думку, що більське городище — залишки легендарного Гелона, згадувано-

го істориком Геродотом. Дуже цінні речі знайшли під час останнього дослідження святилища (V-VI століття до нашої ери). Гелони були хліборобами. Гадають, що користувалися вони скитською і грецькою мовами. Вчені здобули нові матеріали, що розповідають про уклад їх життя, заняття, побут, культуру, зв'язки і інші.

Розширюється економічна база „політики відпущення“

Москва. — У зв'язку з міжнародною конференцією в Москві для справ промислово-економічного і науково-технічного співробітництва, у якій взяли участь представники понад 200 найбільших підприємств світу, в тому числі ЗСА, Е. Шершнев, доктор економічних наук і замісник директора Інституту ЗСА Академії наук СРСР, опублікував більшу статтю в газеті "Правда" з 26 червня на тему "СССР — ЗСА: економічні зв'язки поширюються". Ця стаття є стільки важливою своїми даними, які безумовно мають свою вимову, але генеральну тенденцію, яка говорить про ідейне "відпущення" "політики відпущення" у світі. Е. Шершнев окремо зупиняється над советсько-американськими торговельними відносинами, висловлюючи сподівання, що до кінця 70-х рр. щорічний обсяг торгівлі досягне яких 5 бильйонів доларів. Він вказує на те, що американські фірми незвичайно зацікавлені в розбудові торговельних контактів з СРСР і що існують незвичайно догідні передумови для поширення цих "взаємовигідних зв'язків".

Це саме стосується торговельних зв'язків СРСР з іншими західними державами та Японією. Як видно зі статті, советські чинники дуже зацікавлені у фінансовій і технічній допомозі Заходу та Японії, коли йдеться про розбудову і експлуатацію багатств Сибіру. Враховуючи досвід по сьогодні, Е. Шершнев відзначає, що "назріла konieczність переходу обох країн на встановлення стабільних і ефективних форм на відтинку ділових зв'язків. Виходячи з цього і відповідно до досягнутої угоди відкрито і вже почало діяти Коммерційне бюро ЗСА в Москві. Крім того біля двох десятих американських фірм відкрили свої постійні представництва в Москві".

Е. Шершнев не прибуває нагадати, що в ЗСА та інших країнах Заходу існують особи і групи, які є проти "політики відпущення", але, як каже він, "всупереч цієї опозиції в ЗСА наростає здорова тенденція до розширення взаємовигідного співробітництва на різних відтинках, в тому на відтинку торгівлі. Серед ділових світу... ця тенденція знаходить щораз більшу підтримку".

СССР дасть військову допомогу Ливанові

Бейрут. — Ливанський президент Сулейман Франжі отримав особистого листа від генерального секретаря ЦК КПСС Л. Брежнєва, який поінформував його про готовність СРСР дати потрібну військову допомогу Ливанові, щоб посилити оборону країни проти "ізраїльської агресії". В диплома-

тичних колах прив'язують значну вагу до цього послання Брежнєва з уваги на рішення Ізраїля продовжувати удари по палестинських арабах, які перебувають у Ливані, а також з уваги на те, що таке послання Брежнєва вислав вже після вершинної конференції з президентом Ніксоном.

ЗСА планують прями контакти з палестинськими арабами

Вашингтон. — Тут інформують про те, що американський Уряд розглядає можливість встановлення прямих контактів з палестинськими арабами, а точніше з їхньою політичною організацією — Палестинським Визвольним Фронтом, щоб в цей спосіб прискорити поладження спорів між арабами і Ізраїлем на Близькому

Сході. Добре поінформовані кола вважають, що це наступить ще перед початком мирної конференції у Женеві. Як відомо, палестинські організації на своїй конференції минулого місяця узгодили програму дії, висуваючи вимогу "визнання легітимних прав палестинського народу" як передумову угодження спорів між арабами і Ізраїлем на Близькому

У Мехіко знайдено тіло схопленого американського дипломата

Мехіко Сіті. — Мехіканська поліція повідомила, що поблизу міста Гермасіо знайдено понічене тіло американського віцеконсула Джона Петтерсона, схопленого невідомими особами ще в березні ц. р. Речник поліції заявив, що розбита голова Петтерсона вказує, що він був замордований. Його розпізнали по одягу та по шлюбному персні. Петтерсон був схоплений 22-го бе-

резня, а день пізніше невідомі особи переслали записку, вимагаючи за нього 500,000 доларів викупу. Його дружина старалася заплатити цей викуп, але схоплювачі зірвали контакт. Хто схопив Петтерсона і хто вбив його, дали точно не відомо, але в Сан Дієго два американці були заарештовані за вимагання грошей від його дружини і тепер очікують судового розправу.

Заповідають сформування нового уряду в Португалії

Лісбона. — Президент Антоніо де Спінола розв'язав 11 липня дотеперішній уряд на чолі з прем'єром Адельмо да Пальма Карлосом у зв'язку з резигнацією самого прем'єра і кількох міністрів. Як інформують, новий уряд буде сформований знову ж з представників соціалістів, комуністів і центрових партій, але прем'єром буде наз-

начений представник військової хунти. Кандидатом на прем'єра мав би бути полк. Маріо Фіріміно Мігуель, який був міністром оборони у попередньому уряді. Якою буде політика нового уряду — невідомо, але загально переважає переконання, що в новому уряді домінуючим чинником будуть військові ко-

Корейський суд засудив сімох студентів на кару смерті

Сеул. — Південнокорейський воєнний суд закінчив розгляд справи 55-ти корейських студентів, обвинувачених у змові проти президента Чунг Парка, визнавши 21 обвинувачених винними. Суд засудив То С Йонга, голову вже ліквідованої Народної Революційної партії, на кару смерті. Такий же вирок суд виніс шістьом його

співробітникам. Всіх інших засуджено на ув'язнення від 6 до 20 років. Як відомо, всіх арештованих було 253 осіб, але перед суд стали з цього числа тільки 55 осіб. Більшість арештованих і засуджених були членами Національної Демократичної Молодечої Студентської Федерації, що її уряд визнає за нелегальну.

ХЛІБОРОБСЬКО-ОСВІТНИЙ СОЮЗ І ЧАСОПИС „ХЛІБОРОБ” В БРАЗИЛІЇ ВІДЗНАЧАЮТЬ ЮВІЛЕЇ

Курітіба, Бразилія. — 52-річчя Хліборобсько-Освітнього Союзу, 50-річчя часопису „Хлібороб", 50-річчя Жіночої Організації і 28-річчя Літературно-спортивного Центру Молоді (КІЕМ), що існує при Хліборобсько-Освітньому Союзі — відзначають в днях 20-28 липня ц. р. українці в Бразилії. Святкування проходять у приміщенні центрального осідку Союзу при вулиці Аугусто Стеллфельд 795, в Курітібі, Парана.

В програму святкувань цих ювілейних дат входять: організована Союзом велика мистецька виставка, концерт Жіночої Організації, спортивні змагання, зустрічі з громадськими діячами, пресова конференція для чужомовної і української преси, виступи фольклорних груп, урочиста Академія, нарада професіоналістів, ювілейна забава, молебень в усіх українських церквах в Курітібі, громадський обід (шураскада) та багато інших виступів.

Щі святкування Головна Управа Хліборобсько-Освітнього Союзу присвячує вшануванню нашого хлібороба, людини, яка ціле своє життя проводить у тяжкій праці на риллі, продукуючи хліборобські продукти для розвитку і забезпечення країни. Організатори сподіваються, що Філії Союзу подбають про виїздки до Курітіби організованих делегацій на центральне святкування. Це зміцнить зв'язок села з містом. Члени Головної Управи Союзу відвідують в тій цілі більш осередки українців в Бразилії, відвідають зустрічі з громадами і молодечими організаціями зокрема. Комісія святкування окремим легкою закликає також українських професіоналістів (інженерів, лікарів, адвокатів, учителів, економістів, й інших та старшин військових формацій Бразилійської Федеративної Республіки, як також старшин Армії Української Народної Республіки — прибути масово на нараду професіоналістів, заплановану на 27-го липня ц. р. Ця нарада перша того роду спроба в історії Товариства.

Як відомо з історії українського поселення в Бразилії, Хліборобсько-Освітній Союз був створений в липні 1922 р. в Дорізоні (Парана) і

вже спочатку носив назву Український Союз у Бразилії. Протягом років 1922-23 перша управа Союзу провела велику організаційну працю, якою охоплено було понад 30 існуючих льокальних товариств в Парані і Санта Катарині. Через льокальні непорозуміння Союз в тому часі не міг продовжувати творчої праці. Союз з перебоєм працював в тяжких політичних умовах і багато спричинився до задержання українського обличчя громад та державної молоді при українстві.

Газету „Український Хлібороб” Союз почав видавати в 1924 році. Тижневик був органом Союзу і служив трибуною вільного українського слова в Бразилії. В квітні 1938 р., після першого націоналізаційного закону і перетворення Українського Союзу на Хліборобсько-Освітній Союз, змінено також назву часопису на „Хлібороб”. Від вересня 1941 р., коли в Бразилії взагалі заборонялось будь-яке видання чужими мовами, Союз мусів перейменувати українську назву на португальську „О.Лаврадор”. Ця метаморфоза довела до того, що вже в 1942 р. „О.Лаврадор” з браку читачів самозліквідувався. По Другій світовій війні Союз відновив видання часопису в українській мові під назвою „Хлібороб” і як такий він знову почав сповняти свою роль лучника в розквітенні української громади в Бразилії. В останніх роках перед Другою світовою війною часопис перейшов на націоналістичні позиції і таким залишився в пізніших роках.

Лішучи про Ювілеї згадаємо організації слід відмітити, що кожна з них у важливих і тяжких моментах, коли Україна потребувала моральної і матеріальної підтримки, бразилійські українці відважно засвідчували свою солідарність з усім українським національним табором. Вони вважали себе частиною великого українського народу тимчасово відділеним від рідного материка.

Кожна національна спільнота, перебуваючи довше серед чужого оточення, залишає на ньому свій слід. Такий слід залишили також і українські поселенці в Бразилії.

„Наш Клич” відзначив своє 40-річчя

Буенос Айрес. — Тижневик „Наш клич” почав появлятися заходами місцевої Української Стрілецької Громади, відтак перейменованої на Т-во „Відродження”, 17 травня 1934 року. В цьому році минає 40 років з часу, коли цей тижневик почав свою інформаційну і виховну працю в Аргентині, як орган української націона-

стичної думки. Упродовж 16 років редактором „Нашого клича” був відомий український діяч, публіцист і науковець проф. Євген Омельник, дійсний член НТШ, колишній близький співробітник полк. Євгена Ковальчука. По відході проф. Є. Омельника на пенсію редактором „Нашого клича” з 1965 р. є Маркіян Фесолович.

Василь Оріховський опікуватиметься додатково Округами УНС Ньо Джерзі

Джерзі Сіті. — З організаційного Відділу УНС повідомляють, що Василь Оріховський, який виконує обов'язки обласного організатора УНС на стейт Ньо Йорк, від 15 липня 1974 р. додатково буде опікуватися чотирма Округами стейту Ньо Джерзі, а саме Округами: Ньюарк, Перт Амбой, Джерзі Сіті і Пассейк. Досі він опікувався Округами Ньо Йорк, Боффало, Рочестер, Сиракузи-Ютика і Трой. Діставши тепер під опіку ще Ньо Джерзі, він матиме під своєю опікою 9 Округ з 127 Відділами.

Василь Оріховський є досвідченим організатором з довголітньою практикою у праці на пості обласного організатора, як і доволіного відділового секретаря. То-

Василь Оріховський

му є надія, що голови Округів, секретарі та відділові урядові нової території скористають з його фахових порад.

лише людей, щоб взяли кер-
мо. Такі люди, найшлися,
прийшла нова епоха, нові
спосіб боротьби та нові герої.
Власне на дих нових героїв
я хочу звернути нашу увагу.
(Продовження буде)

